

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU
UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

**10. MEĐUNARODNI
NAUČNI SKUP**
Specijalna edukacija
i rehabilitacija DANAS
Zbornik rezimea

**10th INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE**
Special Education
and Rehabilitation TODAY
Book of abstracts

Beograd, 25–26. oktobar 2019. godine
Belgrade, October, 25–26th, 2019

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU
UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

Beograd, 2019.
Belgrade, 2019

**UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA
SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU**

**UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION**

**10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
Beograd, 25–26. oktobar 2019. godine**

ZBORNİK REZİMEA

**10th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
Belgrade, October, 25–26th, 2019**

BOOK OF ABSTRACTS

Beograd, 2019.
Belgrade, 2019

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
BEOGRAD, 25-26. OKTOBAR 2019. GODINE
ZBORNIK REZIMEA

10th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
BELGRADE, OCTOBER, 25-26th, 2019
BOOK OF ABSTRACTS

IZDAVAČ / PUBLISHER

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju
University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation

ZA IZDAVAČA / FOR PUBLISHER

Prof. dr Snežana Nikolić, dekan

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK / EDITOR-IN-CHIEF

Prof. dr Mile Vuković

UREDNICI / EDITORS

Prof. dr Vesna Žunić Pavlović
Prof. dr Aleksandra Grbović
Prof. dr Vesna Radovanović

RECENZENTI / REVIEWERS

Prof. dr Ranko Kovačević, prof. dr Vesna Bratovčić
Univerzitet u Tuzli – Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Tuzla, BiH
Prof. dr Viviana Langher
Università Sapienza di Roma – Facoltà di Medicina e Psicologia, Roma, Italia
Prof. dr Branislava Popović Čitić, doc. dr Slobodan Banković, doc. dr Ljubica Isaković
*Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju,
Beograd, Srbija*

LEKTURA I KOREKTURA / PROOFREADING AND CORRECTION

Maja Ivančević Otanjac, predavač

DIZAJN I PRIPREMA / DESIGN AND PROCESSING

Mr Boris Petrović
Biljana Krsić

Zbornik rezimea biće publikovan u elektronskom obliku CD

Book of abstracts will be published in electronic format CD

Tiraž / Circulation: 200

ISBN 978-86-6203-130-3

Objavlјivanje Zbornika rezimea podržalo je Ministarstvo prosvete, nauke i
tehnološkog razvoja Republike Srbije.

UTICAJ HABILITACIJE NA POČETNI NIVO GOVORNOG RAZVOJA GLUVE I NAGLUVE DECE*

Mina Nikolić**, Sanja Ostojić Zeljković

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija

Poslednjih decenija značajne promene u pristupu deci sa urođenim oštećenjima sluha omogućile su razvoj njihovih govorno-jezičkih potencijala po prepoznatljivom modelu tipičnog razvoja. Postoje tri glavna razloga za to: 1) rana detekcija i intervencija, 2) savremene tehnologije u amplifikaciji, 3) promene u rehabilitaciji koje su usko povezane sa prethodno dva navedena razloga. Cilj istraživanja bio je da se utvrdi uticaj vremena dijagnostike, vrste amplifikacije, slušnog uzrasta i dužine trajanja rehabilitacije na dostignuti nivo početnog govornog razvoja gluve i nagluve dece. Uzorak istraživanja činilo je 43 gluve i nagluve dece predškolskog uzrasta. U uzorku bilo je 19 dece sa slušnim aparatima i 24 sa kohlearnim implantom, sa iskustvom u slušanju između nula i šest godina. Podaci o ispitanicima preuzeti su iz kliničkih dosijea ispitanika, dok je procenu govornih veština vršio terapeut - surdolog. Korišćen je Test za procenu stvarnih govornih veština (PASS, Ear Foundation, 2004) koji služi za procenu četiri nivoa početnog govornog razvoja: govor (prepoznatljiva fonema/slog), slično govoru (alofonske varijacije fonema), ne-govor (pred-smisleni oblici vokalizacije) i drugi simboli (nemi pokreti mimike). Obrada podataka vršena je metodama deskriptivne statistike (frekvencije, porocenti) i χ^2 testom. Rezultati istraživanja pokazali su da je većina dece 83,7% iz ispitivanog uzorka bila na nivou onomatopeja i logatoma, 11% ispitanika bilo je na nivou alofona, dok je 4,7% dece bilo na nivou ne-govora, ali su bila u stanju da izvedu neke simbole oralne praksije ili da se glasaju. Nije bilo dece na nivou nemih pokreta mimike. Ispitujući uticaj različitih faktora rehabilitacije, dobijeno je da jedino slušni uzrast pokazuje značajan statistički uticaj na postignuća ispitanika ($\chi^2 = 11,67$, $df = 4$, $p = 0,02$) pri čemu su deca slušnog uzrasta 2-4 godine pokazala statistički značajno viši nivo govornog razvoja u odnosu na decu mlađeg, ali i u odnosu na decu starijeg slušnog uzrasta.

Ključne reči: gluva i nagluva deca, govorno-jezičke veštine, kohlearni implant, slušni aparati

* Rad je nastao kao rezultat istraživanja na projektu „Uticaj kohlearne implantacije na edukaciju gluve i nagluve dece“ (br. 179055), koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

** mina.mikic@gmail.com

THE IMPACT OF HABILITATION ON EARLY SPEECH DEVELOPMENT ACHIEVEMENT IN DEAF AND HARD OF HEARING CHILDREN*

Mina Nikolić, Sanja Ostojić Zeljković

University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, Belgrade, Serbia

Considerable changes in treatment of children with congenital hearing loss during recent decades have enabled speech and language development like the timeline of typically developing children. There are three major reasons for that: 1. Early detection and intervention, 2. State of art amplification and 3. Changes in habilitation strategies according to afore mentioned reasons. The objective of the study was to discover the influence of the age at detection of hearing loss, type of amplification, hearing age and habilitation duration on speech development in deaf and hard of hearing children. The sample consisted of 43 deaf or hard of hearing children of pre-school age. Nineteen children had hearing aids and 24 had cochlear implant and their hearing age ranged from 0 to 6 years. The data about children were summoned from medical records and assessment of speech skills was done by a therapist - surdologist. Profile of Actual Speech Skills (PASS, Ear Foundation, 2004) was used for assessment of four levels of initial speech development: speech (recognizable phoneme/syllable), speech like (allophonic phoneme variation), non-speech (pre-meaning vocalization) and other symbols (silent mimic movements). The data were analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage) and χ^2 test. The results showed that majority of the children from the sample (83.7%) were on the level of onomatopoeias and logatomes, 11% were on allophone level, while 4.7% of children were nonverbal, still capable to produce some symbols of oral praxia or voice. None of the children in this study were on the silent mimic movement level. Analyzing the impact of different factors of habilitation, we found that only hearing age affected speech achievement at a statistically significant level ($\chi^2 = 11.67$, $df = 4$, $p = 0.02$). The children with hearing age 2-4 years showed statistically significantly better achievement in comparison not only to the younger group, but to the older group as well.

Key words: deaf and hard of hearing children, speech-language skills, cochlear implant, hearing aid

---

* This paper is a result of the project "Influence of Cochlear Implantation on Education of Deaf and Hard of Hearing Children" (No. 179055), financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.